

De Rode Hoed, 8 april 2010
Juryrapport Erik Hazelhoff Aanmoedigingsprijs
Prof. Dr. Lisa Kuitert, voorzitter

De jury is verheugd dat maar liefst 48 afgestudeerden de moeite hebben genomen hun scriptie in te sturen voor de Erik Hazelhoff Roelfzema Aanmoedigingsprijs. Wat valt er aan te moedigen en waarom juist studenten? Erik Hazelhoff Roelfzema was zelf student, in Leiden, in de jaren 1937-1941. Hij studeerde Rechten, en was actief als schrijver. De kracht van het woord leerde hij pas goed kennen toen hij zijn Leids Manifest schreef. Dit manifest waarvoor hij de hulp van menig medestudent wist te verkrijgen, was bedoeld als protest tegen de Duitse bezetters die Joodse medestudenten wilden uitsluiten van de universiteit.

De aanmoedigingsprijs is bedoeld om jonge mensen te stimuleren in het schrijven, om ze de kracht van het woord te doen voelen. In de studieloopbaan van een student is de scriptie een magistrale maar zenuwslopende eindspurt. Als een student aan zijn studie begint, kan hij zich nauwelijks voorstellen dat hij na enkele jaren in staat zal zijn een magnum opus af te leveren. En als het ei dan eenmaal is gelegd, gebeurt er meestal..... niets. De docent leest hem, de tweede beoordelaar leest hem, soms leest vader en moeder, broer, zus of partner de scriptie nog, en dat was het dan. Vrijwel alle scripties belanden in het scriptiearchief en lijden daar een slapend bestaan.

Daarom is het initiatief van de Erik Hazelhoff Roelfzema Aanmoedigingsprijs een origineel en belangrijk initiatief. Er zijn meer scriptieprijsen, maar er is er maar één waarbij de hoofdprijs bestaat uit een intrede in de wereld van het boek, misschien wel een eerste stap op weg naar een carrière als auteur.

Een scriptie is in principe een openbaar document en geldt als een wetenschappelijk verantwoord onderzoek. Het mag geciteerd worden, geldt als officiële bron en wordt - zeker nu alles digitaal wordt opgeslagen - voor "eeuwig" bewaard. Veel studenten realiseren zich dat niet, en schrijven de scriptie niet met het oog op onsterfelijkheid. We hebben gemerkt dat in nogal wat scripties de notie "goed schrijven" uit het oog verloren is. Een veel voorkomend euvel is de stijl, die in veel scripties nodeloos saai of stilistisch zwak is. Daarnaast zijn er scripties die ontsierd worden door taalfouten, herschrijffouten of typefouten. Zelfs de winnende scriptie is niet aan dit euvel ontkomen. Het is de vurige hoop van de Stichting Erik Hazelhoff Roelfzema Prijs dat de scriptieprijs studenten zal aanmoedigen meer energie en liefde in het pure schrijfwerk te steken. Dat is menig onderwerp zeker waard. Onder de scripties die niet tot de top drie zijn doorgedrongen zaten interessante onderwerpen als demografische gegevens over vrouwen in het oude Rome, 17e eeuwse reisbrieven vanuit Suriname, of de notie 'vrijheid' in de Verenigde Staten, maar hoe goed qua onderzoek deze scripties ook waren, er was té weinig getracht om ook met stilistische middelen de lezer te boeien. Dit is bij de beoordeling voor de Erik Hazelhoff Aanmoedigingsprijs wel een voorwaarde. Daarnaast moet het *onderwerp* een breder publiek kunnen aanspreken. Immers de hoofdprijs is de publicatie van de scriptie als aantrekkelijk uitgegeven boek bij een van de grootste uitgeverijen van Nederland, Unieboek/Het Spectrum, waar de winnaar in de fondscatalogus komt te staan tussen klassiekers als Ian Kershaw en de

Aula-pockets, en de naamgever van deze prijs, Erik Hazelhoff Roelfzema, wiens levensverhaal *Soldaat van Oranje* bij deze uitgever op de fondslijst prijkt.

De jury, bestaande uit Frans Smits (*Historisch Nieuwsblad*), Martijn van Calmthout (*de Volkskrant*), Eduard Jan Richter (uitgever Uitgeverij Unieboek/het Spectrum) Jerry van Houten (Honours student) en Lisa Kuitert (Voorzitter Vakjury, hoogleraar Boekwetenschap UvA) is tot de volgende top drie gekomen:

* Evertjan van Roekel, *Als politieke soldaten treden wij Moskousch horden tegemoet. Nederlandse vrijwilligers in de Waffen-SS*

* Annemiek Recourt, *Niet te véél aksent op het 'Zud-Afrikaanse' als-je-blijft. De materiële en symbolische productie van het oeuvre van Breyten Breytenbach in Nederland.*

* Esther Zwinkels, *'Het Overakker-complot. Verzetsgroepen in confrontatie met de Japanse bezetter op Sumatra tijdens de Tweede Wereldoorlog*

Over al deze drie scripties valt veel goeds te zeggen. De scriptie van Evertjan van Roekel over Nederlandse vrijwilligers in de Waffen S.S. heeft – terecht - al enige aandacht in de pers gekregen. De scriptie staat op de shortlist omdat er sensationeel nieuw materiaal in is verwerkt. In het NIOD liggen dagboeken van vrijwilligers maar niemand had de energie opgebracht de moeilijk leesbare dagboeken te ontcijferen. Van Roekel deed dat wel en de uitkomst geeft een onthutsend beeld van een groep Nederlanders die in wreedheden en abjecte ideeën niet voor Duitse nazi's onderdeden.

De scriptie van Annemiek Recourt is zonder meer de best geschreven scriptie van allemaal, daar was de jury het over eens. In haar scriptie schetst Recourt het beeld van de Zuid Afrikaanse verzetsdichter Breyten Breytenbach en de wijze waarop zijn poëzie in Nederland op de markt is gebracht.

De scriptie van Esther Zwinkels is de meest omvangrijke van de ingezonden scripties. Haar onderzoek betreft een onderwerp waar we nauwelijks iets van weten, namelijk het Nederlandse verzet in Nederlands Indië tegen de Japanse bezetters. Met behulp van veel nieuw ontdekte archiefstukken legt de auteur minutieus en uiterst gedegen vast hoe de verzetsgroepen te werk gingen.

Alle drie goede scripties, alle drie zijn ze het waard een groter publiek te bereiken. Toch heeft de jury na intensief beraad een winnaar aangewezen. Wie dat is zal bekend gemaakt worden door Karin Hazelhoff Roelfzema, de weduwe van 'de Soldaat van Oranje'.